

Objavljeno "Službenom glasniku BiH", broj 32/03.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, na osnovu člana V stav 4. Aneksa 8. Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i člana 39. stav 1. Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 6. do 12. maja 2003. godine, donijela je

O D L U K U

I

Arheološko područje - Korića han u Gračanici proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni spomenik nalazi se na lokaciji koja obuhvata: k.č. 5313/1 (stari predmjer 539/1, zk. 6736) i k.č. 5313/2 (stari predmjer 539/12), k.č. 5315 (stari predmjer 539/3), k.č. 5316 (stari predmjer 539/4), k.č. 5333/1, k.o. Gračanica, opština Gračanica, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Na nacionalni spomenik se primjenjuju mjere zaštite i rehabilitacije utvrđene Zakonom o provedbi odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljene prema Aneksu 8. Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02 i 27/02).

II

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada Federacije) dužna je da obezbijedi pravne, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere za zaštitu nacionalnog spomenika.

Vlada Federacije dužna je da obezbijedi sredstva za izradu i sprovođenje potrebne tehničke dokumentacije za istraživanje nacionalnog spomenika.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljem tekstu: Komisija) utvrdiće tehničke uslove i obezbijediti finansijska sredstva za izradu i postavljanje informacione table sa osnovnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III

U cilju zaštite nacionalnog spomenika utvrđuje se I zaštitna zona koja obuhvata k.č. 5313/1, 5313/2, 5314, 5314/1, 5314/2, 5314/3, 5315, 5316, 5333/1, 5333/3, 5333/14.

Vlada Federacije dužna je posebno da obezbijedi sprovođenje sljedećih mjera zaštite:

- u **I zaštitnoj zoni** dozvoljena su samo arheološka istraživanja i radovi konzervacije, uključujući i one koji imaju za cilj prezentaciju spomenika, uz projekat odobren od federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje i stručno nadziranje nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine;
- spomenik treba da bude otvoren za javnost da se može da koristi u edukativne i kulturne svrhe;
- nije dozvoljena izgradnja objekata, niti bilo koji drugi radovi koji bi mogli da utiču na izmjenu arheološkog područja i ugroze arheološki sloj pod zemljom;
- potrebno je ukloniti objekat izgrađen na k.č. 5315.

II zaštitna zona utvrđuje se na zapadnoj strani lokaliteta, i to 50 m od granica I zaštitne zone, a obuhvata dijelove k.č: 5327/4, 5328, 5333/9, 5333/10, 5333/11, 5334, 5336.

U II zaštitnoj zoni nije dozvoljena nova izgradnja objekata, uključujući i promjenu pejzaža, osim obnove postojećih objekata.

Vlada Federacije će obezbijediti finansijska sredstva za postavljanje informacione table i ograde oko I zone zaštite lokaliteta Korića han.

IV

Stavljaju se van snage svi sprovedbeni i razvojni prostorno - planski akti koji su u suprotnosti sa odredbama ove odluke.

V

Svako, a posebno nadležni organi Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradske i opštinske službe suzdržaće se od preduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu da oštete nacionalni spomenik ili da dovedu u pitanje njegovu zaštitu i rehabilitaciju.

VI

Ova odluka dostaviće se Vladi Federacije, federalnom ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje, nadležnoj službi zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, opštinskom organu uprave nadležnom za poslove urbanizma i katastra, radi sprovođenja mjera utvrđenih u tač. II - V ove odluke i nadležnom opštinskom sudu radi upisa u zemljišne knjige.

VII

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom, koje je dostupno na uvid zainteresovanim licima u prostorijama i na web stranici Komisije (<http://www.aneks8komisija.com.ba>).

VIII

Prema članu V, stav 4. Aneksa 8. Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

IX

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objaviće se u «Službenom glasniku BiH» i «Službenim novinama Federacije BiH».

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović, Ljiljana Ševo i Tina Wik.

Predsjedavajuća Komisije
Amra Hadžimuhamedović

Broj: 06-6-95/03-1
6. maja 2003. godine
Sarajevo

O b r a z l o Ź e n j e

I – UVOD

Na osnovu Zakona o provedbi odluka Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8. Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, član 2. stav 1, "nacionalni spomenik" je dobro koje je Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika proglasila nacionalnim spomenikom u skladu sa čl. V i VI Aneksa 8. Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao i dobra upisana na Privremenu listu nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj 33/02), sve dok Komisija ne donese konačnu odluku o njihovom statusu, a za šta ne postoji vremensko ograničenje i bez obzira da li je za dotično dobro podnesen zahtjev.

Komisiji je podnešen Prijedlog za proglašenje nepokretnog dobra - Neolitsko naselje Korića han, nacionalnim spomenikom BiH, od strane Opštine Gračanica, dana 13.decembra 2002.godine, primljen pod brojem 01-420/02. U skladu sa odredbama Zakona, a na osnovu člana V, stav 4. Aneksa 8. i člana 35 Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, Komisija je pristupila sprovođenju postupka za donošenje konačne odluke za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom.

II - PRETHODNI POSTUPAK

U postupku koji prethodi donošenju konačne odluke o proglašenju izvršen je uvid u:

- dokumentaciju o lokaciji imovine i sadašnjem vlasniku i korisniku dobra;
- (kopija katastarskog plana i zemljišnoknjižni izvadak);
- podatke o sadašnjem stanju i namjeni dobra, uključujući i opis i fotografije, podatke o

- oštećenjima u toku rata, podatke o intervencijama na terenu i drugoj vrsti radova na dobru;
- sadašnje stanje dobra;
  - dokumentarnu građu o dobru, koja je data u popisu korištene dokumentacije u sklopu ove odluke.

Na osnovu uvida u prikupljenu dokumentaciju i stanje dobra utvrđeno je sljedeće:

1. Podaci o lokalitetu

Lokacija

Arheološko područje Korića han je neolitsko nalazište sa tragovima ranobronzanodobnog naselja, koje je smješteno na manjem brežuljku na ivici doline rijeke Spreče, koja teče južno od lokaliteta na udaljenosti od oko 1 km. Lokalitet se nalazi 2 km južno od Gračanice, sa lijeve strane puta Tuzla-Gračanica-Doboj. Jugoistočno od lokaliteta, na udaljenosti oko 200 m, teče rijeka Sokoluša. Brežuljak, na čijem je središnjem platou i blagim padinama smješteno praiistorijsko naselje, zauzima površinu od oko 12000 m².

Arheološko nalazište se nalazi na k.č. 5313/1,5313/2, 5314,5314/1, 5314/2, 5314/3, 5315, 5316, 5333/1, 5333/3, 5333/14.

Istorijski podaci

Lokalitet je datovan u praiistorijsko doba. Na njemu su materijalni podaci iz perioda srednjeg i mlađeg neolita, te ranog bronzanog doba od oko 5000 do 2500 godine prije naše ere.

2. Opis spomenika

Na osnovu otkrivenih ostataka nadzemnih kuća na istraženoj površini naselja mogu da se izdvoje 4 sloja faze izgradnje objekata. Po karakteristikama naselje pripada tipu neolitskih i ranobronzanih naselja sjeveroistočne Bosne. Dio južne granice ovog tipa naselja ide dolinom Spreče. Naselje na lokalitetu Korića han pripada djelimično srednjem i mlađem neolitu, tj. perifernoj, osiromašenoj varijanti vinčanske kulture. Blizina većih ili manjih tokova vode jedan je od važnih faktora pri izboru mjesta nastanjivanja nosilaca vinčanske kulture. Najčešće su naselja podignuta na brežuljcima, lingulama ili na riječnim terasama. U rano bronzano doba dolina Spreče pripada takozvanoj sjeverobosanskoj zoni. Ovaj period je u sjevernoj Bosni nedovoljno poznat, ali sve ukazuje na prirodnu povezanost sa Podunavljem. U rano bronzano doba naselja se u ovom regionu podižu na istim mjestima kao i neolitska, ravničarska, otvorena naselja. Za sve vrijeme naseljenosti lokaliteta Korića han, osnovne privredne grane stanovnika su zemljoradnja i stočarstvo. Male zajednice su dosta pokretne i bez čvrsto određenih teritorija. Najviše ostataka naselja nađeno je na platou na sredini brežuljka i na njegovim istočnim i zapadnim padinama.

Na osnovu tipologije keramike na naselju se izdvajaju dva perioda (1,2).

1. Stariji je period od zdravice do dubine od oko 1.4 m, sa dva građevinska horizonta (a,b).

1.a Stariji građevinski horizont je na dubini iznad zdravice, zavisno od dubine sonde od 3-2.4 m. Materijal od nastambi je bio jako razmravljen, ali se moglo konstatovati da su nastambe imale drvenu armaturu, zidove premazane lijepom, kućna ognjišta i da su bile popođene. Ovaj građevinski horizont je nastao u periodu srednjeg neolita.

2. Mlađi period od 0,1-1.4 m je sa dva građevinska horizonta (a,b).

2a Stariji građevinski horizont je na dubini od 1.4-1.3 m. Na platou je istražena nastamba pravougaone osnove, sa zidovima od pletera oblijepljenih lijepom, kao i pod. Uz ognjište je nađen i kameni žrvanj.

2b Mlađi građevinski horizont je od 0.8 do 0.6 m. Nađeni su uništeni ostaci nastambe na dubini od 0.35 m i ostaci peći.

U mlađem periodu naseljavanja ovog lokaliteta, koji obuhvata mlađi neolit i rano bronzano doba, kod oblika posuda gube se sudovi sa uvučenim ili talasastim obodom koji su bili karakteristični za period srednjeg neolita. U mlađem periodu javlja se posuđe sa obodom izvijenim na van i cilindričnim vratom. Brojni su sudovi sa trakastim drškama koje polaze od oboda ili neposredno ispod njega. Posuđe je ukrašeno plastičnim trakama i ornamentima u vidu otisaka i kanelura.

Naselje je bilo dugotrajno i pružalo dobre uslove za život. Datovano je u period od V do druge polovine III milenija (5000-2500. godine stare ere).

3. Dosadašnja zakonska zaštita

Arheološko područje nije bilo pod zakonskom zaštitom, a lokalitet nije uvršten u Prostorni plan BiH.

4. Istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi

1971.- rekognosciranje i sondažno iskopavanje na maloj površini jedne sonde izveli su stručnjaci u organizaciji Muzeja istočne Bosne. Tada su nađeni, srazmjerno otkrivenoj površini, tragovi ognjišta i brojna keramički materijal. Konstatovano je da nalazi pripadaju krugu neolitskih naselja sjeveroistočne Bosne.

1972-1975.- u okviru arheoloških istraživanja "Praistorijska naselja na području Spreče" koja je preduzela Milica Kosorić iz Muzeja istočne Bosne u Tuzli, vršena su veća iskopavanja u 9 sondi. Na površini od oko 1200 m², na centralnom dijelu brežuljka i okolnim padinama, istraženo je primjenom sondažne metode svega oko 150 m².

5. Sadašnje stanje lokaliteta

Uvidom na licu mjesta ustanovljeno je sljedeće:

- da je najugroženija istočna strana gdje je na parceli 5313/1 i 5313/2 pripremljen teren veličine 60x43 m za gradnju proizvodnog pogona. U zapadnom profilu iskopa, visine od oko 4 m vidljivi su jasni tragovi praistorijskog lokaliteta koji je ovim iskopom znatno ugrožen;
- da je lokalitet ugrožen gradnjom privatnih kuća i vikendica, na platou i na istočnim padinama (u sjeveroistočnom uglu i na jugoistočnom kraju). Na dijelu k.č. 5315 vlasnik je podigao vikend kuću;
- da je na sjeverozapadnoj padini lokaliteta niklo čitavo naselje privatnih stambenih objekata;
- da je uz jugozapadnu padinu započeta izgradnja temelja za kuću (parcela 5333/3) i sagrađena je jedna kuća (parcela 5333/14);
- da se na južnom rubu lokaliteta podiže još jedna proizvodna hala na parceli 5314 koja nije naznačena u peticiji kao dio lokaliteta;
- da su, osim objekata na parcelama 5313/1 i 5313/2 (sa iskopanom površinom za temelje) i vikendice na dijelu parcele 5315, ostali objekti sagrađeni na perifernim dijelovima arheološkog lokaliteta.

III - ZAKLJUČAK

Lokalitet Korića han je veoma značajan za proučavanje praistorijskog naseljavanja u predjelu sjeverne i sjeveroistočne Bosne. Veoma je malo istražen.

Primjenjujući Kriterijume za donošenje odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom, usvojene na IV sjednici Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika (03.-09.septembra 2002.g.), Komisija donosi odluku kao u dispozitivu. Odluka je zasnovana na sljedećim kriterijumima:

A) Vremensko određenje

D) Čitljivost

- i. Materijalno svjedočanstvo o manje poznatim istorijskim razdobljima
- v Svjedočanstvo o tipicnom načinu života u određenom vremenskom

razdoblju

F) Ambijentalna vrijednost

- i Odnos oblika prema ostalim dijelovima cjeline

G) Izvornost

- v Položaj i smještaj u prostoru

Sastavni dio ove odluke su:

- kopije katastarskog plana i posjedovnih listova,
- dokumentacija o preduzetim građevinskim radovima na lokalitetu,
- fotodokumentacija,
- grafički priloz.

Korištena literatura:

U toku vođenja postupka proglašenja nacionalnim spomenikom BiH, korištena je sljedeća literatura:

1972. Milica, Kosorić, *Sondažno rekognosciranje lokaliteta Korića han u Gračanici*. Članci i građa za kulturnu istoriju istočne Bosne IX, Muzej istočne Bosne u Tuzli, Tuzla, 1972., 5-7

1980. Milica, Kosorić, *Praistorijska naselja na području Spreče*. Članci i građa za kulturnu istoriju istočne Bosne, Muzej istočne Bosne u Tuzli, Tuzla 1980., 103-116.

